

C

سپن اوچون یرهلدیم...

محمد عالم کوهکن

اثر بیلگیلری:

اثر آتی: سپن اوچون یرهلدیم...

شاعر: محمد عالم کوهکن

نشر اپتووچی: افغانستان قلم انجمنی

نشر سانی: ۹۶

باسیلگن ییلی: یاز، ۱۳۹۰

بیت و مقوا دبزایینی: زکفر حسینی

سانی: ۱۰۰۰ جلد

جای چاپ: بنگاه انتشارات میوند - کابل

۴۱.....فاریاییم
۴۴.....آخر اۋغلاغ
۴۷.....فاریاب
۴۸.....غم بیمه
۵۰.....هه بییت لیک
۵۲.....تویغو ابلچیسى
۵۴.....ایزگو نیت
۵۷.....عشق ایچره
۵۹.....زمانداشیم
۶۱.....سمرقند
۶۳.....یانیمده تور
۶۵.....کۈنگلیم اویى
۶۷.....کېکسه تاریخ

۱.....معلم
۳.....قلم
۵.....قویاش آهنگى
۷.....چین سېوگى
۹.....قیغو تاغى
۱۱.....اۋزگه چه
۱۳.....دوستلر قۋینى
۱۵.....بو قرا تون بغریده
۱۷.....یورتیم بهارى
۱۹.....وطن تۋیراغى
۲۲.....تمام مطلع
۲۴.....وطن
۲۷.....گۈزهل تۋیراق
۲۹.....هجران تاموغى
۳۲.....سېنى سېودیم
۳۵.....آرزولریم
۳۷.....سېن اوچون یرهلدیم
۳۹.....محبت تېلبهسى

شعری داستانلر جملە دن یوسف و زلیخا، ابراهیم ادھم، بابا روشن کبی تاش باسە کتابلر بلند آواز بیلن ماللر تمانیدن اوقیلردی، اکثریتی سوادسیز بۇلگن دورەدەگی شخصلر جان و دل دن شعر تینگلردی لر.

مرحوم آتم هم اۇزبېكچە شعری داستانلرنی یاقیملی و تاثیرچن آوازده اوقیلردی لر، بیزنینگ اوییمیزده کلاسیک اۇزبېک شاعرلرنینگ ایجاد نمونەلریدن عبارت تحفة العابدین و بیاض کتابلری همده بابا روشن و زین العرب ناملی کتابلر موجود ایدی. رحمتلی آتم اوشبو کتابلرنی باربار بیزگە اۇقیب بېرگنلر، آتم نینگ مونگلی آوازده اۇقیگن شعرلرنینگ اهنگی همان قولاغیمده ینگرهیدی.

بعضی بیر پیتلرده اوشبو کتابلرنی مېن اوقی باشلەگن اېدیم. اوشبو محیط مېنده شعر یازیش حسی اۇیغاتگن بۇلسە عجب اېمس. شاعر بالیش هوسی بیلن ۱۳۶۰ ییلی میمنه شهری ده ۱۲ - صنف ده اۇقیب یورگنیمده بیر کونی قۇلیمگه قلم آلیب گویا شعر یازدیم، میمنه دهگی کتە شاعرلرنی هم یقیندن تیمسدم. اۇشە کونلرده اورتاغیم ذکرالله ایشانچ حفاظلە نباتات ادارهسی پوستەده عسکر اېدی، اوشبو ادارهده مرحوم شاعر عبدالمومین حامد فاریابی ایشلردی، ایشانچ او بویوک انسان بیلن یقین علاقهده اېدی. مېن اېسە اۇشە کونلرده مېن و ایشانچ شعر و ادبیات حقیده بحث اېتردیک، ایجاد اېتیش یازووچی و قلمکش بالیش آرزوسیده اېدیک؛ بیر کونی جرئت قیلیب شعر دېب یازگن ورغیمنی اونگە بېردیم، او کیشی هم اۇشندە گچە شعر یازمەگن، اما شعر یازیش حسی اونی هم قیتیقلم تورردی، اېرتەسی ایشانچ قاغازیمنی مېنگە قەیتردی. آلیب قرەسم مرحوم حامد فاریابی یشیل رنگلی قلمده مېن یازگن بیتلرنی اصلاح قیلگن. قافیە و وزن دە قیلگن خطالریم کۇرسە تیلگن. در حقیقت مېن عروضی شعرنینگ وزن،

اوشبو شعری توپلمنی ایلک بار مېنی اۇزبېک شعرینی اوقیشگە ترغیب اېتگن رحمتلی آتم روحی گە هدیه اېتەم

شعر، سحرلی ایجاد

شعر، اۇزبېک ادبیاتی ده مھم اورین گە اېگە، اۇزبېک کلاسیک ادبیاتی خزینەسی نینگ سلماقلی قسمی شعری اثرلردن عبارت. حاضرگی کونده هم یوزلب کیشی اۇزبېک قلمکشلری ایجادیاتی نینگ معین قسمی نی شعر تشکیل اېتەدی. اوزاق اوتمیشدن بېری ایجادی عنعنه گە ایلنگن شعر اۇز اۇرنی و قیمتی نی یوقاتمەگن.

شعردهگی اهنگ، بدیعی لیک و صنعت خوانندەنی اۇزی گە کوپراق جلب اېتیش سحری گە اېگە. یوز ییل لردن بېری اۇزبېک شعری اۇزبېکلر جماعەسیده اوزلوكسیز اۇقیب کېلینەدی. امیرعلیشیرنواپی، ظھیرالدین محمدباپر، لطفی، خوارزمی، بابا رحیم مشرب، هویدا همده کلاسیک ادبیاتیمیز باشقە بویوک سیمالری ایجادینی اۇقیش همان دوام اېتماقده.

افغانستان اۇزبېکلری آرەسیده اینیقسە قیش موسمی ده مسجدرلر حجرە لریده کتابخوانلیک تیورەکلری تشکیل اېتیلب، اوشبو دورە لردە اساساً

قافيهسى و باشقه نازك تمانلرى حقيده هيچ نرسه بيلمس اپكن من. شعر باره سیده ایلک درسنى اوشنده آگندیم.

اوشندن سۇنگ مېنده ایجاد اېتیش گه قیزیقیش کوچه یدی. بیر هفته اۇتر اۇتمس (نېتای) ردیفلى ایکینجی شعرنى هم یازدیم، رحمتلى حامد فاریابى بیر آز اصلاح بیلن اونى فاریاب کونده لیگی (روزنامهسى) گه چاپ گه بېریش لیککه رخصت بېرگن اېدی. فاریاب روزنامهسى نینگ شعر و ادبیات صحیفهسى مېنگه مکتب ده ادبیات درس بېرگن استادیم شاعر و یازووچی جناب حیات الله بهروز خالقى تمانیدن هفته ده بیرکون نشر اېتیلردى بیرینچی مرته یازگن بیتلریم نینگ باسیلیشى درحقیقت مېنینگ معنوی حیاتیمده مهم بیر بوریلیش نقطه اېدی، بو نرسه تحصیل دورینى بیتیرگندن سۇنگ مېنى مطبوعات گه کیریشیم اوچون زمین یره تدى، اۇشه کوندن بېرى هلى گه چه مطبوعاتدن اوزاقلشه آلمه دیم.

مېنینگ قلمیم گه منسوب شعرلر حقیده قضاوت قیلیشنى نقد اهلى گه حواله اېته من. خطالریمنى کۆرسه تیب بېرسه لر بغایت خرسند بۇله من.

قريب اۇتیز بیل دیر که قلم تېبره ته من، اوشبو مدت ایچیده آیلب شعر یازمه ی قالگن وقتلریم هم بۇلگن، بونینگ سببلرینى ایتیب اۇتیریش گه حاجت بۇلمسه کېره ک. یازگن شعرلریم نینگ بیر دفترچهسى یوقالدى، قالگن لرى آره سیدن سه یله گن لریم (سېن اوچون یره لدیم...) ناملى شعرى تۇپلم گه ایلندى. کتابخوانلر اونى اۇقیب اۇز وقتلرینى صرف اېتگنلیک لرى گه اچینمه سه لر مېن اۇزیمنى بختیار جس اېته من.

طُفيلينگدن بيليم مُلكيده ايلك اديملر اَتگنده
كُوز اُونگيمده قُوييب سبن يېچ دييان طرفه معمانى

اَليب تعليم اَز-اَز اُورگه نيب اهل جهان سبن ن
عجب كيم اُوزگريپ قوبماقده لر بو دهر و دنيا نى

كواكب رازينى بيلدى اولوغ بېگ، باعشى سبن سن
طبابت عالمى نينگ شاهى قيلدينگ ابن سينا نى

معلم

اېليم توتدينگ مُعلم اول اُورگتدينگ الفبانى
سُوز اُورگتدينگ هِجالب قنچه مشق اېتديردينگ املانى

مېنينگ برماغلريم سبندن قلم توتماغنى اُورگندى
سواديم چيقدى و بيلديم عباره بيرله معنانى

قهیده كورسنگ دفتر و دیواندین ایریلیمس اوزی
عمریده بیر لحظه راحت تختیگه مینمس قلم

هاریمس کاتب، قلم یازیشدن اصلا هاریمس
عشوه گر کپلینچه لرمانندی قیمتینمس قلم

نی اوچون كوهكن بو نظم ایچره قلمنی مقتهدینگ؟
ابلیگیمه توشسه ابلیمدیک لحظهده تینمس قلم!

قلم

ابلیگیمه توشسه ابلیمدیک لحظهده تینمس قلم
بار یوره ک قانی ادا بؤلگهی ولی سینمس قلم

معرفت اهلی قؤلیده دایما خدمتده دور
ابتمهگی سرکش لیک و بیهوده ابرکینمس قلم

كويله شعريم دل نينگ اسرارين، خيال آسوده دير
اېر كېنىب هر كونده فريادينگنى صبح و شام بېر

بو هنوز تانگ اېلچيسى نينگ بيزگه بېرگن ساوغهسى
باتراق اى نور، قوياش آهنگيدن پيغام بېر

سوسه قيب ياتگن بو باغ ايچره هلى كوپ نو نهال
آق يېرىب قيش موزلرى هر بېر نهاله كام بېر

تويغو شيرين لذتى مقصود، ليكن يۇل اوزاق
بېلنى باغله تېشه آل كوهكن بو يۇل گه گام بېر

قوياش آهنگى

اى طبيعت بو روان طبيعيم گه سېن الهام بېر
يا كه قانلى كۈنگليمه مى دين تۇله بېر جام بېر

بېر نصيحت ايله عقليم سېن بو محزون دلنى هم
لطف اېتىب بو توسن سرکش نى يۇل گه رام بېر

اۋيله مې چين سېوگيني ارداقله حُسنيڭ چاغیده
يخشی ایشنی بیتکزیشده کیمسه کینگاش ایسته مس

کیم که وصلینگه یتالمس لایق عشقینگ اېمس
تخت و بختی بۆلمه گن شه تاجینی باش ایسته مس

ایسته رم هر تون و کون گل دېک چیرایینگه کمال
باغبان اۋز باغینی یتمه ی خزان لاش ایسته مس

یخشیلر دایم یمانلر کامی گه بۆلمیش نصیب
بغری گه لعل و زمرد دین بۆلک، تاش ایسته مس

چین سېوگی

شربتِ وصلینگدن ایچگن باشقه اۋیناش ایسته مس
کیم که لذتلی یېمکدن تۋبسه اول آش ایسته مس

صورتینگ دلکش دیر ای جان هم کۋز و قاشینگ گۋزهل
تېنگی یوق رعنا چیرایینگ هیچ فراش ایسته مس

جان و تن نى بار و يوقنى مېن فدا قىلديم سېنگه
بوندىن آرتىق نيله سېن اى نازنين بيچاره لر

يىغلىم يادىنگده تونلر كوزلر يمدن قان توكيب
آرتىيان اېلكمگه قىغو تاغيدن پشتاره لر

عندليب دېك ناله ايلب باغ ارا چيكتيم فغان
عشقىده مجنون كى مېن دهر ارا آواره لر

عشق نىنگ چپكسىز عذابىن چكمه سنگ گر كوهكن
كېلمه گى يانينگه هم گلدېك گوزه لر رخساره لر

قىغو تاغى

سنىچىب آغرىدى يوره ك تىل تىغى قىلگن ياره لر
زار جسميم ايله دى مژگانى مېن بير پاره لر

مېندن اؤرگه نسين محبت درسىنى فرهاد هم
عشق مهلك وادىسىده مېن اېمس بيكاره لر

كوتمه هرگز يخشيليك هر كيمسه دېب دوست و رفيق
نى عجب يار اوز گردى و اغيار اوز گه چه

تاپمه ديم هرگز وفا ايستب محبت ا هليدن
وعده گه قيلمس وفا، بولگن بو دلدار اوز گه چه

مجلس ا هلى هم بوكون اولگى لرگه اوخشه مس
اى مغنى چل بو محفل ايچره دوتار اوز گه چه

بيلمه ديم تقدير تايبى بيزنى قه يگه يبتكيزر
رمل آچگنده تاير تغيير هر بار اوز گه چه

كيم نينگ اوز حال يگه قويدى دور آشوبى بوكون
تيلبه نى قيلمه ننگ ملامت بولدى هوشيار اوز گه چه

مقته گنچه بولمه دېلر دوستلر هم عاقبت
بولمه سين مى شعريمز مضمونى اى يار اوز گه چه

فيض آباد قيشلاغى - فارياب

اوز گه چه

بيلمه ديم بولگن اېكن سوداى بازار اوز گه چه
ساتگوچى هم اوز گه چه بولگن ، خريدار اوز گه چه

اېندى كۈنگليم درد ينگه درمان نى آسان ايسته مه
اوز گه چه بولگن طبيب و درد و بيمار اوز گه چه

تون اولگه ي كونلريم يلغوزليگيم ده، لحظه لر ييلدېك
بۇلور قرداشلر بيرله شېستان كوكبستاني

قردان معرفتلى الفتيم درديمگه درمان دير
كيشى گه دوستلر قۇينى ابرور گويا دبستاني

يمان كونلرده دوستينگ سېن بيلن غمخوارليك قيلگه ي
دلينگ قيغو قوشونى باسمه گه ي تاپسنگ قردانى

ميمنه شهري - ۱۳۶۴ حمل

دوستلر قۇينى

بۇلور كلېم قرانغو كېلمسه گر اونگه مهمانى
يارورمو كېچه لر گر بۇلمسه بير ماه تابانى

جهانده دوستلر بيرله تاپر معنا حيات اصلا
مېنگه بى دوست جنت منزلى دير كنج زندانى

نى عجايب فتنه لر قۇزغلىدى دوران ايچره كيم
بو رعيت لشكرينى شهريار اولدورگوسى

يبتگينيمچه مبن اميديم شاهدى نينگ و صليگه
هجر مهلك واديسيده انتظار اولديرگوسى

ياو ويات اؤتروكېلىب يېنگالمه دى بيزنى، ولى
آرقه دن اورسه قىليچ خویش وتبار اولدورگوسى

بى وطن ليك دردى كوندن كونگه آرتيب باره دير
اېندى بو غربتده نيله ي روزگار اولدورگوسى

نى امان دير بيزگه ياو دين نى امان اول ياردين
يار پنهان اولديرر غير آشكار اولدورگوسى

پيشاور . پاكستان - ۱ آگست ۲۰۰۰

بو قرا تون بغيريده

غير اولديرمسدن اول بيزنى يار اولدورگوسى
غير قهرى بيرله اول مهر ايله زار اولدورگوسى

تانگ اياقچيسى اوزاتگونچه بيزه بير جرعه مى
بو قرا تون بغيريده بيزنى خمار اولدورگوسى

اېسر بۇلسنگ اگر دهيدىب اۇنىب اۋسگن دياريمده،
طواف اېت مين تماندن هم، عزيزيم نينگ مزاريندن.

نى تانگ كيم گلدياريم دن گهى بيرخوش خبر كيلمس
كېتور احوال، قرا كونلر، قرا تونلر دياريندن.

قورودى چشمهء چشميم توۋكيب حسرتلى ياشلرنى،
يېترمى بير نيمه بيزگه بو غربت انتظاريندن ؟

ساغينچيم ساوغه سين كويله حزين مونگلى نوا بيرله،
قدردانلرگه كيم ديرلر، اولر ايرلر تباريندن.

قنى تاپسم كۈزيمگه سرمه اېتسم مين قيراتلرنينگ
تياغيدن ساچيلگن توتيا، گرد و غباريندن.

پشاور - پاكستان - ۲۰۰۱ بهار

يورتيم بهارى

صبا كېلتيرمه دينگ بير يول خبر يورتيم بهاريندن،
قرا كۈزلر قانى بيرله بۇيه لگن لاله زاريندن.

سيپيب اۋت كوزلريم يمغورينى، هر باره اۋنگنده
باشاغى قانگه چه يقلگن، اوزوم باغلر كناريندن.

امان مې اونده گې بختې قرا لر
جفا تيغې بيلن كوكسى يرا لر

نې بۇلدى شوكت و شانلرنې بۇلدى؟
نې بۇلدى اېزگو ارمانلر نې بۇلدى؟

وطن بارينې ياو تالان اېتيدور
قرينداشلرنې كوب نالان اېتيدور

بو ذلت بېرله كيمگه يوز توتە يليك
نې آسيغ دهر قيغو سين يوتە يليك

اېتيدور بيز نې غربت مبتلا سې
نفاق آشوبې من - من ليك بلا سې

قچان اوشبو بلا دن بۇلسك آزاد
ابدچە بۇلگوسې ملت دلي شاد

وطندن اۇزگه بېر تاموغ عذابې
كيشى نې بو عذابه بارمې تابې؟

برى بېگانه ميز بېگانه اېلده
برى بېخانه ميز بېگانه اېلده

وطن توپراغې

بو غربتده نې دورحالينگ وطنداش!؟
وطندن بارمې احوالينگ وطنداش!؟

وطن نې ياد اېتېب شام و سحر لر
كېليپ كېتگندين آلدينگمې خبرلر

قولالردن تير آوازی كېتمس^۱
كیشی بو ملك ارا دادیمگه بیتمس

كېلرمی عاقبت اولكون الهیم ؟
وطن تۇپراغی بۇلسه سجده گاهیم

اتك پاکستان - ۱۳۷۷ حوت ۲۴

تمام مطلع

بۇلر هر كیم گرفتارینگ بېرر جان
سېنگه بېر دور عزیزیم كفر و ایمان

تیزنگده باش قۇیب تون بیغلهدیم قان
اېتاكینگه آقر یاش بۇلدی قهیران

۱ - بیگانہ نینگ یورتیدن تیر آوازی كېلهدی دېگن خلق مقالیگه اشاره

يېتر يېتى فلک گه چېکسم افغان
نېگه يېتمس سپنگه ای نا مسلمان؟!

کونگل اوويده مهرينگ بولدی مهمان
نه مهمان بير غضبلی شاه و سلطان

فراق ايچره اوتر عمریم پریشان
سزا عشق اهليگه بولگه یمو هجران؟

نېته ی وصلينگ خيالی بولدی زندان
مگر بارمی قوتيلماغيمگه امکان ؟

جفا دن تولقینر هر لحظه هر آن
کوزيم نينگ ياشیدن هييتلی طوفان

ميمنه شهري - ۱۳۷۴ میزان

وطن

سپن بيلن بار اعتباريم ای وطن
سپن بيلن بار اقتداريم ای وطن

سپنده قالدی آبروييم عزتيم
سپنده قالدی رنگ روييم همتميم

سېن سيزين غريته كيم بۇلديم بوكون
سېن سيزين گويا تيريك اۇلديم بوكون

نى قيله ي غريته راحت يوق اپكن
بیر نفس بيردم فراغت يوق اپكن

تۇزىگن تۇپراغلىرىنگى زارى مېن
يىم يشيل اۇتلاغلىرىنگى زارى مېن

بونده موسمدين حالات كورمه ديم
كېچدى آى و ييل طراوت كورمه ديم

بونده نى قيش نى بهار و يازى بار
بونده بلبل نينگ نى خوش آوازي بار

قيشى ياز و يازى دوزخدن يمان
يا كه غريته قيلورمن بو گمان

قىشده گى قارىنگى ساغينديم وطن
هرنى كه بارىنگى ساغينديم وطن

گر ميسر بۇلسه قۇينىنگه باريب
توپراغىنگى كۇزگه سورتسم يالباريب

سېن بيلن بۇلگنده قدرىنگ بيلمه ديم
بو گنه بۇلدى، ثواب ايش قيلمه ديم

گر گدا مېن سېنده بۇلسم شاه مېن
يوقسه سېن سيز مېن گدا آگاه مېن

نى قيله ي يورتيتم بوكون غمخانه دير
بونده گى ابل بيز لره بيگانه دير

نى دېبان شرح فراقىنگى يازه ي
يا چېكيب اونلر فلكدىن اۇتكزه ي

قه ييسى بير غمدن شكايتر قيله ي
قه ييسى ماتمدن حكايتر قيله ي

شعر اېمس دور بو جگر نينگ پاره سى
دردلى اېل كۇنگلى نينگ قان ياره سى

باتير اۇغلانلر تۇكيب قان، جاندين اۇتگن سېن اوچون
وايه گه يېتگن قوجاغينگده هزاران قهرمان

يوق اېترميز دشمنينگنى يېر يوزيدن اى وطن
گر يمان كۇز بيرله ياو سېن سارى باقسه هر زمان

سېن سن و مھرينگ سېنينگ كونگليم ارا جا ايله گن
سېن اوچون بو جان فدا بۇلگه ي كيره ك بولسه قچان؟

آته لر بيزلرگه تاپشيرگن سېنى اى گل ديار
اسره گه يميز سقله گه يميز، بيزگه سېن سن عز و شان

شعر يازگى من سېنينگ وصفينگه مېن شام و سحر
بولمه گى وصفينگ ادا يازمك بيله مينگ داستان

ميمنه شهري ۱۳۶۱ قوس

گۈزەل تۇپراق

آنە يۇرتيم اى گۈزەل تۇپراق دايم بۇل امان
يشنه، گۈللە هر زمان بۇلسين بهارينگ بى خزان

كينديگيم نينگ قانى تامگن اولكه، جانيمدن عزيز
مين تاپالمم سېندين اۇزگه جنت و سېندېك جنان

لحظه - لحظه چيقديم و چيكتيم يۇليده انتظار
كېلدى جان آغزيمغه و اول شوخ بدخو كېلمهدى

آي جمالين كۆرسه تيب آلدی كۆنگول جانانه وار
بیر یولی مین ساری باقمه ی اؤتگه ی اول بیگانه وار
عشقیده حیرانه بۇلديم خلق ارا افسانه وار

اول پريوش هجریده کیم بیغله دیم دیوانه وار
کیمسه بارمو کیم انگه کورگنده کولگو کېلمهدى

تېلبه باشيم گلبدن بزمیگه كېلتورمانگ مېنى
ای یارانلر تېلبه دېب اغیاره بیلدورمانگ مېنى
یوقله بان كېلگه ی سېنى دېب یار، کولدورمانگ مېنى

كۆزلرينگدين نېچه سو كېلگه ی دېب اؤلتورمانگ مېنى
کیم بارى قان اېردى كیلگان بو كېچه سو كېلمهدى

عشق دیوانین بغیر قانی بیله چيكدیم رقم
عشق کویيگه قدم قۇيگن کیشی بۇلگه ی عدم
اؤرتە نیب هجر اؤتیده کؤنگلیمده دور یوزمینگ الم

طالب صادق تاپیلمس یوقسه کیم قۇیدی قدم
یۇلغه کیم اول قدم معشوق اوترو کېلمهدى

امیرعلیشیر نوایی غزلی گه مخمس

هجران تاموغی

كۆزلری جان آلوچی اول یار دلجو كېلمهدى
قاشی یه، کیرپیگی خنجر، کوزی جادو كېلمهدى
ساچلرینی سېلکیتیب یانیم گه مهرو كېلمهدى

كېچه كېلگوم دور دېبان اول سرو گلرو كېلمهدى
كوزلریمغه كېچه تانگ آتغونچه اویقو كېلمهدى

اول پری نینگ هجریده کویدیم چو بۇلديم بیقرار
فرقتیده عمریم اؤتگه ی کوندوزیم دور شام تار
كېچه لرهم تانگ آتر بیغیلب چیقمرن زار - زار

عشق كوييده قىليب دور، مېن بيله يارىم اۋيين
نى قيله يىچاره من بير يوله كورستمس بۋيين
كوزلرېم چار اۋلدى كونلرده تونب كوچه - كويين

اى نوايى باده بيرله خرم اېت كۈنگل اۋيين
نى اوچون كيم باده كېلگان اۋيگه قيغو كېلمهدى

مېمنه - ۱۳۶۱ عقرب

سېنى سېوديم

گنه دير مى ثواب ايش مى،
عزيريم مېن سېنى سېوديم
روا دير مى خطا ديرمى،
عزيريم مېن سېنى سېوديم

گۆزهل لر ايچره افسانه
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

گدايینگ مېن، فدايینگ مېن
عزيزيم مېن سېنى سېوديم
اداينگ مېن - ادايینگ مېن
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

حياتييم سين بيلن منگو
عزيزيم مېن سېنى سېوديم
فراقینگ مېنگه دير قيغو
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

تاشکينت ۲۰۰۶

حياتييم سېن بيلن منگو
عزيزيم مېن سېنى سېوديم
فراقینگ مېنگه دير قيغو
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

قدینگ جتنده گي طوبا
عزيزيم مېن سېنى سېوديم
ايكى آهو كۆزینگ شهلا
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

وصالینگ جنت الماوا
عزيزيم مېن سېنى سېوديم
نيته ي هجرینگ تموغ اصلا
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

فقيرینگ من، حقيرینگ من
عزيزيم مېن سېنى سېوديم
نيته ي نیله ي اسيرینگ من
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

گۆزهل لر ايچره درُ دانه
عزيزيم مېن سېنى سېوديم

سان- سناقسىز يولدوزلى كوك سن
بارسه كېلمس يۇلمو سن اصلا؟
قې- قرانغو ظلمت بغيريده
اېمس موسن بير توينو ك ضيا؟

آسمانلرگه اوچه سن تينمه ي
آرزولر يم سيمير قوش بۇليب
خيالىمده اۇته سن دايم
مثال بير تونگى توش بۇليب

باشگه بارمس اوزاق يۇل موسن
يېتتېب بۇلمس منزل- مكان سن
شاهلر اوچون تخت و سلطنت
گدا لر گه بير تيشلم نان سن

آرزولر يم

تۇلقينينگ له حيات قه لقينر
آرزولر يم چېكسىز عمان سن
دل ملكى گه فتنه لر سالگن
باش كۇترگن طرفه عصيان سن

هديه اېتگيم كېلر حياتيم سېنگه!
كېچير بيچاره من، بو سېنگه دېر عرض!

لايق بۇلامه ديم خدمتېنگه مېن،
شرمنده قولېنگ مېن اى مهربان اېل!
تأريخېنگ، نېچه مېنگ ييل لېك حكايه
بونى كيم بيلمه يدى اى قهرمان اېل!

نى قېلهى نالايق نا قابل لرېنگ
ساتدېلر بېر اېمس مېنگ باره سېنى
كۇكسېنگه قۇيدى داغ منصب تله شېب،
پېكرېنگ اېتدېلر يوز پاره سېنى

ناخلف فرزندلر آغېر يوك سېنگه
برداشېنگ گه قايل قالگيم كېله دى
قنچه چيده ملى سن، قنچه صبرېنگ كۇپ
بوتون دردلرېنگنى آلگيم كېله دى

سېنسېزېن بېر اوزېم بختنى نى قېلهى
بختېم نېنگ دولتى خلقېم سېن اوزېنگ!
سېنسېز سلطنتى - تختنى نى قېلهى
تختېم نېنگ صولتى خلقېم سېن اوزېنگ!

سېن اوچون يره لديم!

سېن اوچون تلپېنر كۇكسېمده يوره ك
سېن اوچون يره لديم، اى بويوك ملت!
اياقېنگ آستېده بۇلمه سم تۇپراق
بو چېكسېز خجالت، بو جېر كنج علت!

قېلامه ديم تعظېم اولوغ شأنېنگه
مېنگ بېر حقېنگ بوكون بۇنېمده دېر قرض

بۇلسم اېردى شاه مشربدېك محبت تېلبهسى
اۇلسم اېردى آسېلىب دارىنگه جانيم كم بۇلىب

بيوفالېك ياردن كوپ كۇزدى كۇنگلېم عاقبت
بو رسا قديم بوكيلدى دال يىنگلېغ خم بۇلىب

طعنه لرنېنگ تاشيدن باشيم گه توشدى ماجرا
بېر اېمس، ايكى اېمس هر لحظه ده پېهم بۇلىب

قىلمهدينگ بېر يۇل مدارا، سېنگه دايم اى صنم
«مهر كۇپ كورگوزديم» اى جان گوييا حاتم بۇلىب

محبت تېلبهسى

كېتىدىنگ و غمگين كۇنگل گه كېلمهدينگ همدم بۇلىب
هجر تيغى دن يرا كۇكسيم گه بېر مرهم بۇلىب

بولمهديم نيله اياغينگ آستيدە توپراق مېن
گل يوزينگ يېراغىگه هم توشمهديم شبنم بۇلىب

ياولرينگدن سقله گن آلپ ارسلانلر سارى باق
قۇيمه گى لر اوزگه نى كويىنگه باسگه لى اياق
هر بهادر- باتيرىنگ ايلگيده اوقلنگن يراق

كيىم يمان ساغىنسه سېنگه قىتته بېرگه يلرسباق
پاسبانىنگ مېن اولردېك قىتته دن پيمان قيله ي

نى قيله ي كۇكسىنگ بوكون قىصار اوچون قان- ياره دور
يا كه مينگلې قاره كوز قىصار دن آواره دور
غم بيمه دردېنگه تېنگرى بېرله ملت چاره دور

عاقبت بدخوا هلىر، بيچاره و يوز پاره دور
قان تۇكيىب يۇلىنگده مېن ياو لرنى بغرىن قان قيله ي

سېن بوگون يلغوز اېمس سن جوزجان يانىنگده دور
سرپل اولادى، سېنىنگ امرىنگده، فرمانىنگده دور
توخته گن بلخ و تخار هر لحظه پيمانىنگده دور

باميان، ايبيك اېلى خدمتده ميدانىنگده دور
سېنگه كېلگن هر بلا گه كۇكسىمى قلقان قيله ي

قۇى ينه قه يتيب تيرىلسىن فاريايىم اۇتميشىنگ
اۇنگىدن كېلسىن هميشه كار و بارىنگ هر ايشىنگ

فارياب نىنگ قىصار اولوسوالىگى طالبلر تمانىدن باسيب الگنده
يازىلگن مخمس

فاريابىم

فاريابىم - زادگاهىم سېنگه جان قربان قيله ي
دشمىنگ هر بېرده بۇلسه زار و سرگردان قيله ي
تۇپراغىنگ زر- توتيا دور سرمه چشمان قيله ي

سېنگه باقن ياو و ياتلر كۇزلرىن گريان قيله ي
نى قيله ي؟ آيتگىل، بويور، يۇلىنگه صدقه جان قيله ي

دايما كېچسېن غرور و فخر ايله ياز و قيشينگ
باشى تيك كوكلرده يورسېن اېركىنىب هر بېر كيشينگ

هر بېر عسكر غيرتى بولكون تېموربېك دن نشان
بابر اولادى ينه دور ايچره بېرگه ي امتحان
ملتيم باتورلرين قېته سېنر دور و زمان

بار ايشانچېم باشيميز كوكلرگه تېنگ اولگه ي همان
يا كه دولت روحىنى ميدان ارا كىپتان قېله ي^۲

آخر اۇغلاغ

سېور سه ييسلرېم - آت باقرلرېم
قوش آيىل قىلېنگلر سمند و سورخېن
چاپرگه تيارلنگ جېرند، تورېغ نى
اۇغلاغ باشلنهدى البته، يقېن

^۲ - دولت كىپتان گه اشاره

باتير چاپاندازلر- آت چاپرلریم
سيزلر هم شه يله نيپ تېتيكراق تورينگ
قمچى كوترمه يدى مينگن آتینگيز
اشاره بولگنده ي ميدانگه سورينگ

اوجكى كوترينگ ايتتيليب تيزراق
تقيمگه اوتكزينگ قاتيريب دلدن
تقديري بير بولگن قرينداشلریم
قوره گه قتنه شينگ كېليب كۈنگلدىن

حريفلر قۇليگه تېگمه سين اۇغلاغ
هر ياندىن آت ساليب ياوگه يۇل بېرمىگ
ياو كوليپ باش اېگيب قول بېرر بۇلسه
مكر اېتر الدنمىگ اونگه قۇل بېرمىگ

آخ اۇغلاغ چاغى چاپاندازلریم !
حق سيزگه يار بۇلر بخت هم بى گمان
يوگن نى سيلكيتيب خط گه يېتكيزينگ
قيته دن تيريلسين اۈتميشده گى شان

ايكى يوز اېليك ييل ايزله دېك تاپمه ي
بو قوله ي فرصتنى، اوشبو ميدان نى

حق آلرگه اېندى تاپگنمىز مجال
ياره دن قان تۇكيپ، كۇپ بېريب جان نى

تېموردن، بابردين كوته ميمىز مدد
بابالر ارواحى قولله يدى هر دم
شاد بۇلر اجدادلر روحى آلگنده،
اولر نينگ اۈرنينى نبيره لر هم

قۇرقمه گيل اولوسيم، قيغورمه خلقيم
قاره كونلر اونوت بۇلر، حرمانلر
قول ليكده قالمه يين، حرليكه يشر
تورك انه سوتينى اېمگن اۇغلانلر

شبرغان شهري - ۱۳۷۰ دلو

فارياب كونده ليگى نينگ ۴۲ ييل ليگى بهانه سيده

فارياب

يشنه گيل زيا دياريم فارياب

زر ورقلى نامداريم فارياب

قيرق ايگى ياشينگنى قوتلوغ ايتهرم

آرتيريپ تور اعتباريم فارياب^۳

غم يېمه

اېل بيلن گر شاد بۇلسنگ غم يېمه

قيغو دن آزاد بۇ لسنگ غم يېمه

هر كوني منت ايشيتمه ي كيمسه دن

يخشى ليكده ياد بۇلسنگ غم يېمه

^۳ - فارياب كونده ليگى گه اشاره

دهر ارا اصلينگ اونوتمسدن ينه
وارث اجداد بولسنگ غم ييمه

اون چكيب آزاده ليك كويده گر
ينگره گن فرياد بولسنگ غم ييمه

قيينه ليپ گر بيستون تاغيده هم
جان بهريب فرهاد بولسنگ غم ييمه

هه بيت ليك

هه بيت كهلدى كهليپ جانانه اوينر
ياييب زلفين پرى هر يانه اوينر

محبت شاهماتين بو اراده
چو عشق اهلى ارا رندانه اوينر

قېلىچ آلب حنالنگن قۇلىگه
تۇكرگه قانىمى مستانه اۋىنر

بو ويران كۇنگلېمه عشقى توشېب دېر
پرىشانلىكدە دل ديوانه اۋىنر

تويغو ابلچېسى

سو بولاقلردە آقردن قالمەسېن
قوش قناتېنى قاقردن قالمەسېن

كوتگەنېن يۇلىگە باقن قاره كۇز
تېرمېلىب يۇلگە باقردن قالمەسېن

يار اېلچىسى اېشىك اوردى دېدیم:
اېلچىلر اېشىك قاقردن قالمهسین

كويچىلر چلگنده مونگلى كويلرين
كوى قۇلاغلرگه ياقردن قالمهسین

تاغ و تاشلرگه ياغيب تورگن بولوت
گولديره ب چقماق چاقردن قالمهسین

رحمتلى ابوالخير خبرى غزليگه مخمس

اېزگو نيت

بېگلريم ا جدادينگز گه يخشى اولاد اولسانگيز
ظلم تاغين بيرلهشيب قازمگه فرهاد اولسانگيز
بېلنى باغلب قۇل بېريب بير- بيرگه امداد اولسانگيز

وارمو بېركون دوستلر كيم سيز هم ارشاد اولسانگيز
خلق ارا حر تانيلىب بير ملت ايجاد اولسانگيز

آنە تېلدە سوزلەشېب يىخشى تېلك آرزولاشېنگ

گر بو تېل - تېل بولماسە تە يلانگ مونى پشتولاشېنگ
بولمسە شك يوق، كە نادان لېق لە برباد اۇلسانگيز

حق آلرگە اينتېلېنگ قۇرقمەى توريب جرأت بېلن
باش كۇتاريب تېبرەنېنگ تاريخدە بېر فرصت بېلن
تېل اوچون، ناموس اوچون، توپراق اوچون، سرعت بېلن

اۇقومق يازمق ايلە هر تېل قالور عزت بېلن
سەى اېتېنگ عزت بېلن سېز هم قلمداد اۇلسانگيز

هر ستمگر يادون اوچ آلمك، روا دور انتقام
اوشبو يۇلدە بېرلەشېب كۇنگېلدىن اېلنگ اهتام
قېتەدن تاپېنگ بو عالم ايچرە ا بسكى احتشام

اۇز تېلېنگيز بېرلە يازېنگ خېريە اۇخشاب مدام
بېر - بېراوغە نامەلر تا توركدن ياد اۇلسانگيز

مېمنە شېرى

اېزگو نېت بېرلە سېز هم دور ايلە دۇرېغ سوروب
خان و خاقانلر كېى اېركېن يېشب دوران قوروب
باش كۇتاريب عالم اهلى ايچرە تېنچلېكدە يوروب

جانلرېم كېلگە يمو شونداغ كون كە اۇيقو دن توروب
چۇرى بولمەى كېمسە گە قول لېكدن آزاد اۇلسانگيز

سقلەسېن سېز نى اېگم يولده هلاكت چاهېدن
باشگە بارمس يۇلنى بېلمس بېر يمان همراهېدن
هر غلامېس اېگرى يولنى باشلەگن گمراهېدن

سېزنى تېنگرېمدن مۇفق اېستە يوب درگاهېدن
التماسېم دور كە مېنگ - مېنگلرغە استاد اۇلسانگيز

ياونى كۇرگندە يوگورسنگيز يوراكى نى ياريب
بېلنى باغلب تۇن كېيب آنگە مېنېب هر يان باريب
مرحبا سېزگە، بو يۇلدە توختەمگ بېردم هاريب

عرقېنگيز بېرلە تېلېنگيز نى اۇلومدن قوتقاريب
عرقلر يانېدە فخر اېلب، كونگول شاد اۇلسانگيز

آت مېنېنگ ميدان ارا قمچى اورېنگ چو - چو لاشېنگ
تانېتېب اۇزنى جېهان اهلى ارا منگولاشېنگ

عشق ايچره كيريب نى بۇلدى شاعر
هر نرسه دېسم همان اېكن سن

يوق سېنده وفا و ليك، تيار
جور ايتكهلى هر زمان اېكن سن

اۋرتندى كۈنگيل غمپنگ اۋتيدە
حقا كه بلاى جان اېكن سن

شيرين سۆز ايله دليمنى آلدینگ
بیر دلبر نكتەدان اېكن سن

عشقینگ اوتى ايچره كۈيدى كوهكن
شيرين كى دليستان اېكن سن

عشق ايچره

حُسن عالمى ده يگان اېكن سن
جان ملكيده جانەجان اېكن سن

عاشق نى هلاک اېترده جانا
جلاد كى يمان اېكن سن

آه نيتهى - نى فيلهى
زمانداشيم نينگ
چوقيدىه گى قاردېك ساچلرى آياق
بۇلدى و بۇلمهدى مصفا كۇنگلى
يولدوزلى تونلرده
اوشه ييراق دن
جلا بېرىب تورگن پاكيزه قاردېك

كابل - ۱۱،۱۱،۲۰۰۳

زمانداشيم

چۇقى لردىه چوكن آياق قلىن قار
يولدوزلى تونلرده
آيلى تونلرده،
نه قَدَر مصفا، نه قَدَر گۇزەل

سېن محبت يورتي سېوگى مسكنى
توگنمس بېر داستان «افسانه شهريم»
قۇيىنىنگده نېچه كون بۇلديم، قوواندېم
ابدى قووانچېم، جانانه شهريم

يشيل سياره نېنگ يارقين يولدوزى
گۇزەل لېك رشك اېتر سېنگە گل ديار
يېر يوزين صىقلى، يېر يوزين فخرى
سېن كېي كېلىنچك شەر قېده بار؟

تارىخ باشلنەدى سېندن دېدىلر
سېن قديمى مسكن، سېن نوقران يورت
اوزاق عمر كۇردېنگ ھلى ھم سن ياش
اى اېسكى كاشانە، اى نوجوان يورت

امام البخارى قۇيىنىنگده ياتگن
جھانگير تېمورنېنگ دارالقرارى
سمرقند، اولوغلر منزل مكانى
اولوغ بېك، اولوغ نېنگ سېندە مزارى

سمرقند شېرى - ۲۰۰۶

سمرقند

بوتون محبتېم، دل تۇلە مېرىم
سېنگە تارتېق - ساوغە قىلدىم سمرقند!
اوزاق اۇتمېشىم نېنگ بويوك لېگين مېن
سېندە اېكن، كۇردېم، بىلدىم سمرقند!

قدريمنى بيلمه گن قردان دوستيم
گله كيمدن قيله ي كيمدن شكاي
بو مېنينگ تقديريم، بو مېنينگ بختيم
بو مېنينگ يازيغيم ، بو دير حكاي

«برچه ميز بيرميز و بيرميز برچه»
دېگن معنا ده گي سؤزگه ايشانديم
اؤزيمنى سيز دېديم، سيزنى اؤزيم دېب
آخرده بير اؤزيم يانديم - ده يانديم

بيقيلسم هم مېلى، بيغله سم بيغله ي
هلى اميديم كوپ هلى تيريك مېن
كېليب يانيمده تور، قۇرقمه بير اود ن
سېن بيلن باتير من، قۇرقمس چيريك من

كابل - ۱۳۸۴ ميزان ۲۸

يانيمده تور

بو قيسقه عمرنى اؤتكزماقده مېن
قيغوله حسرتله بى شك بى گمان
بيغلب كؤز ياشلريم ايله نر قانگه
اميد لر بير اعى سرغه ير هر آن

مېن كى مېنگلب و مليونلب كېتدى
ارمانى اوشالمه ي كهنه دنيا د ن
غنيم هم غنيم ليك قيلدى، قرداش هم
كيلنگ اېندى بير - بير، « بو گز بو ميدان!»

يانه - يانه بۇلدى كول جسميم چو هجران اۋتيدە
يانگنيم كوردى، يانيب كۈنگلى، كۈزى نم بۇلمەدى

فرقتيدن نەيلەيىن ماتم سرا كۈنگليم اۋيى
هجرىدن بيركون رقيب اۋيى دە ماتم بۇلمەدى

ايرىلىق دن ياش تۇكردن كۈزلىرىم دريا مدام،
گل يوزى دە وصل ارا اشكىم كه شبنم بۇلمەدى!

باغده بلبل گل اوچون چېكتى تىكن آزارى نى
نالە قىلدى تىنمەيىن هجران غمى كم بۇلمەدى

جان بيررديم وصلىگه يېتىگن كونى اول ماه نى
نې قىلەى هجرىدن ايرىلماق فراهم بۇلمەدى

كۈنگليم اويى

قان يوتر من دم به دم درد و غمىم كم بۇلمەدى
مېن اونى سبودم ولى او مېنگه همدم بۇلمەدى

كۈكسىمه يوز مېنگ يرا آچگندى مژگان اۋقيدىن
بير يۈلى حاليم سورەب زخمىم گه مرهم بۇلمەدى

مېنگ مېنگ يېل تارىخېم بېداو، سمندى
 نېگه بو دور ايچره كيشنه مى چوكتينگ؟
 نېگه باتقاقلردن اؤتمه دىنگ بۇ كيب؟
 نېگه كمند ايچره قاليب ياش تۇكتينگ؟

هلى چيقمه گن دىر زمان اېسېدن
 آلتىن اۈردەلر نىنگ شكوهلى آتى
 هلى چيقمه گن دىر زمان اېسېدن
 تور كلر نىنگ چاپتير گن تولپار قيراتى

يېتر كمند ايچره شونچه توشلر
 شونچه قنتر ليكلر، شونچه لر ساوغىن
 اى كېكسه تارىخېم! بېداو، سمندىنگ
 آليب ميدانگه كير قىليچ قيلمەى قين

هر تمانگه جر سال، ندا بېر ندا
 ميدانگه چيقر گيل سوار كارلر نىنگ
 چير ندىنگ، سمندىنگ، سورخين مينيشيب
 ييغىليب يېتيشر، كماندارلر نىنگ

سور، هيدە قمچى اور اؤتميشلرگه باق
 ينه باسيب اؤتگيل باسگن ايزلر نىنگ
 «ينه قد كوتر گيل انه تور كستان»
 ينه بېر اؤپتير گيل ياولر تيزلر ين

كېكسه تارىخ

اى مېنىنگ تارىخېم، كېكسه تارىخېم
 باتير اجدادلر يم، آلپ خاقانلر يم
 آلتاي زاده لر يم، اورال زادلر يم
 آتايلا خانلر يم، تيمور خانلر يم

گوبى صحراسىدن كۇرىنر چنغيب
 آتىنگ توياغىدن ساجىلگن تۇپراغ
 يوكسك همتىنگگه ازلدن اۈلچاو
 آلتاي هم اورال هم بويوك بابا تاغ

يۇلىنگ توسالمەدى عظيم ديوارلر
 هر يانگه آت سوردىنگ كيشنهدى چاپتى
 هند دن آليپ چين گه، چين دن بالقان گه
 سېنىنگ خاقان ليگىنگ، كېنگ جهان تاپتى